

ISSN 2080-1807

Piotr Dariusz Chmielewski*

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

e-mail: chmielewski93@gmail.com

Nowoczesna biblioteka: powstanie, organizacja, oferta

DOI:<http://dx.doi.org/10.12775/TSB.2017.010>

STRESZCZENIE: W dobie cyfryzacji znacząco zmieniła się rola współczesnej biblioteki. Przestała ona być jedynie miejscem, gdzie czytelnik może wypożyczyć książkę bądź skorzystać z czytelni. Obecnie biblioteki stają się miejscem spotkań młodzieży w ramach prac grupowych, wydarzeń specjalnych oraz zapewniają dostęp do nowych technologii ułatwiających korzystanie ze zbiorów bibliotecznych. Autorzy monografii pt. *Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi* omawiają w swojej pracy etapy powstawania oraz organizacji pracy nowoczesnej biblioteki. Korzystają przy tym z własnych wieloletnich doświadczeń oraz zmian, jakich byli uczestnikami na przestrzeni ostatnich lat.

SŁOWA KLUCZOWE: biblioteka, bibliotekarze, czytelnik, technologie informatyczne, usługi.

Monografia autorstwa pracowników Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu [dalej: UEW] pod redakcją Małgorzaty Świrad i Barbary Żmigrodzkiej została wydana przy okazji kilku ważnych rocznic dla tej uczelni. Na rok akademicki 2016/2017 przypadło bowiem siedemdziesięciolecie istnienia UEW, a co za tym idzie – również jubileusz jego Biblio-

---

* Student drugiego roku stacjonarnych studiów magisterskich na kierunku zarządzanie informacją i bibliologia, prowadzonych na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

teki Głównej. Dodatkowo biblioteka miała okazję świętować pięciolecie funkcjonowania w nowej lokalizacji. Okoliczności te skłoniły autorów do analizy problemów, jakie dotyczą współczesne biblioteki naukowe. By opisać to zagadnienie, sięgnęli oni do własnych doświadczeń z pracy zawodowej w tejże księżnicy.

Już analiza samego spisu treści uzmysławia czytelnikowi, że trzyma w ręku publikację, która omawia pracę biblioteki naukowej w wielu aspektach. Monografia liczy 218 numerowanych stron i składa się z trzynastu odrębnych artykułów (rozdziałów), wstępu i zamieszczonego na końcu wykazu publikacji pracowników biblioteki. Na początku każdego rozdziału umieszczono jego krótkie streszczenie (także w języku angielskim), natomiast na końcu – wykaz literatury. Treści poszczególnych rozdziałów zostały wzbogacone zdjęciami, wykresami i tabelami.

Wstęp – oprócz zaprezentowanych już wcześniej motywów powstania monografii – informuje czytelnika, że ostatnie pięć lat działalności Biblioteki Głównej UEW było okresem dużych zmian w sposobie jej funkcjonowania. Pozwoliło to na zebranie wielu doświadczeń uświadamiających, że współczesna biblioteka to już nie tylko książki, materiały drukowane czy zbiory specjalne, ale również świat nowoczesnych technologii informatycznych, ułatwiających dostęp do wiedzy. Zmiany, jakie dokonały się we wrocławskiej księżnicy, poniekąd wytyczyły strukturę rozdziałów omawianej publikacji. Pozwoliło to z jednej strony na analizę przyczyn mających miejsce w bibliotece przeobrażeń, z drugiej zaś – na zobrazowanie stanu, jaki panował w niej poprzednio.

Rozdział pierwszy omawia zasady planowania przestrzeni oraz funkcjonalności nowoczesnych bibliotek opisywane na łamach literatury fachowej. Przedstawia także ich praktyczne wykorzystanie w trakcie wznoszenia budynku Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego i dowodzi, że rozwiązania projektowe mają szansę sprawdzić się w praktyce. Warto zauważyć, że biblioteka – która pełni funkcję Dolnośląskiego Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej – znajduje się w dwóch budynkach o łącznej powierzchni 8200 m². Podstawowe usługi biblioteczne (wypożyczalnia, magazyn skryptów, sala wystawowa, wolny dostęp, kabiny pracy indywidualnej) realizowane są w obiekcie czteropiętrowym. W budynku dwupiętrowym zlokalizowane są z kolei sale seminaryjno-konferencyjne, dydaktyczne (laboratoria komputerowe), Ośrodek Informacji Ekonomicznej z Czytelnią Europejską (Centrum Dokumentacji

Europejskiej) oraz pracowni bibliotekarzy. Biblioteka ma status placówki przyjaznej osobom niepełnosprawnym, ponieważ wprowadziła liczne udogodnienia dla tej kategorii użytkowników (windy, wszechstronne toalety, brak progów, umieszczone na odpowiedniej wysokości lamy biblioteczne, stanowiska do pracy wyposażone w ruchome blaty, infokiosk dla osób niepełnosprawnych)¹.

Rozdział drugi przedstawia zagadnienia budowy relacji oraz utrwalanie więzi między czytelnikiem a biblioteką. Autorzy przywołują tu zastosowanie różnych nowoczesnych form komunikacji z czytelnikami, jak np. ułatwianie dostępu do księgozbioru, organizacja wydarzeń specjalnych, działalność dydaktyczna, oprawa graficzna infrastruktury bibliotecznej oraz komunikacja z czytelnikami przez Internet.

Następne dwa rozdziały poświęcone są użytkownikom biblioteki. Analizują one treść najczęstszych zapytań online czytelników, charakteryzują ich potrzeby oraz narzędzia komunikacji, którymi należy się posługiwać, aby spełnić ich oczekiwania. W tej części pracy prezentowane są także wyniki badań dotyczących satysfakcji użytkowników. Wynika z nich, że poziom zadowolenia większości badanych użytkowników był satysfakcjonujący we wszystkich badanych aspektach działalności biblioteki (tj. godziny otwarcia biblioteki, dostępność zasobów bibliotecznych, pomoc udzielana przez pracowników biblioteki, rozmieszczenie księgozbiorów oraz jakość pracy pracowników)².

Rozdział piąty podejmuje istotny z punktu widzenia biblioteki problem postępowania ze zbiorami specjalnymi. Przedstawia on wcześniejsze metody pracy z tymi zbiorami w zestawieniu ze współczesnym podejściem do zagadnień ich ochrony i udostępniania. Autorzy wskazują, że coraz więcej zbiorów specjalnych poddanych jest digitalizacji. Dzięki temu zabiegowi stają się one dostępne dla szerszego grona odbiorców. Do niektórych zbiorów, przeważnie kartograficznych, ze względu na ich wysoką wartość dostęp jest jednak nadal ograniczony³.

---

¹ *Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi*, pod red. M. Świrad i B. Żmigrodzkiej, Wrocław 2016, s. 13–24; zob. też *Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej* [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bg.ue.wroc.pl/index.php?option=com_content&view=category&id=97&Lang=pl.

² *Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi...*, s. 68–72.

³ Tamże, s. 86–94.

W następnym rozdziale czytelnik zaznajamiany jest z różnymi aspektami cyfryzacji we współczesnych bibliotekach. Na podstawie wyników badań ankietowych omawiane są zarówno zasoby online i ich wykorzystanie, jak również potencjalne formy prezentacji zbiorów w bibliotece cyfrowej. Jak dowodzą wyniki badań, bazy danych są wykorzystywane dość powszechnie. Zadowolenie budzi również kompletność zbiorów elektronicznych oferowanych przez bibliotekę⁴.

Rozdział siódmy relacjonuje rozwój bibliotek cyfrowych na świecie i w Polsce w ujęciu historycznym. Na tym tle prezentowana jest także działalność Biblioteki Głównej UEW i jej doświadczenia związane z publikowaniem dokumentów cyfrowych. Od 2006 r. biblioteka jest członkiem Konsorcjum Dolnośląskiej Biblioteki Cyfrowej i uczestniczy w procesie tworzenia zasobów cyfrowych dla tej biblioteki⁵. W roku 2016 pozyskała także dotację z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczoną na realizację projektu „Digitalizacja i upowszechnianie treści wybranych publikacji z Kolekcji poloników niemieckich”⁶.

Rozdział ósmy i dziewiąty stanowią opis funkcjonowania dwóch dodatkowych działów istniejących w ramach struktury organizacyjnej biblioteki. Pierwszą z nich jest Ośrodek Informacji Ekonomicznej, drugą – Centrum Dokumentacji Europejskiej. Pierwszy z wymienionych oferuje dostęp do baz danych subskrybowanych przez bibliotekę, zapewnia możliwość korzystania z książek i czasopism z obszaru szeroko rozumianej integracji europejskiej oraz służy pomocą w wyszukiwaniu informacji gospodarczych, literatury przedmiotu czy sporządzaniu zestawień bibliograficznych. Rolą Centrum Dokumentacji Europejskiej jest z kolei wspieranie i konsolidacja nauczania oraz badań w dziedzinie integracji europejskiej, udostępnianie informacji o Unii Europejskiej i poszczególnych obszarach jej polityki, wskazywanie dostępnych źródeł informacji i udzielanie pomocy w wyszukiwaniu materiałów⁷.

---

⁴ Tamże, s. 101–109.

⁵ *Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa: opis projektu* [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://direct.dbc.wroc.pl/dlibra/text?id=library-desc>.

⁶ *Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej...*

⁷ *Zob. Ośrodek Informacji Ekonomicznej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu* [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://www.bg.ue.wroc.pl/index.php/osrodek-informacji-ekonomicznej>.

Rozdział dziesiąty recenzowanej publikacji dotyczy edukacji informacyjnej w bibliotece akademickiej. Autorzy w ujęciu historycznym prezentują początki kształtowania się tej swoistej dziedziny oraz omawiają jej współczesne aspekty i sposób, w jaki została ona „przeniesiona” w świat technologii cyfrowej.

Następny rozdział omawia historię katalogowania zbiorów oraz wpływ nowoczesnych technologii na proces opracowania zbiorów. Swoją charakterystykę znajduje tu standard BIBFRAM typowany przez Bibliotekę Kongresu na następcę formatu MARC 21. BIBFRAME opiera się na modelu RDF wykorzystującym formaty wymiany danych, takie jak XML, Turtle czy JavaScript Object Notation, by umożliwić przechowywanie i przekazywanie danych w sieci WWW oraz zapewnić ich kompatybilność z sieciowymi protokołami⁸.

Rozdział dwunasty przedstawia metody, jakich używa Biblioteka Główna UEW w pracach związanych z inwentaryzacją. Są to zarówno metody tradycyjne (jak np. prowadzenie ksiąg inwentarzowych i ksiąg ubytków czy spis z natury za pomocą skontrum), jak i nowoczesne zastosowanie technologii RFID, pozwalającej na odczytywanie etykiet obiektu poprzez specjalny czytnik. W tym miejscu publikacji autorzy przedstawiają również aspekty prawne, zobowiązujące biblioteki do przeprowadzania działań inwentaryzacyjnych.

W ostatnim rozdziale prezentowane są narzędzia służące rejestracji dorobku naukowego pracowników UEW. Szczególnie dużo uwagi poświęca się omówieniu zawartości i funkcjonalności tworzego od początku 2014 r. Repozytorium Informacji i Wiedzy UE (WIR), zawierającego dane bibliograficzne oraz materiały naukowe stworzone przez pracowników i doktorantów uczelni oraz opublikowane z jej afiliacją. Celem tego zasobu wiedzy jest budowa kompletnej bazy własności intelektualnej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, m.in. poprzez rejestrację dorobku pracowników, ewidencję uzyskanych patentów, udostępnianie informacji o dorobku osób oraz jednostek organizacyjnych uczelni czy dostarczanie danych do sprawozdawczości (ocena pracowników) i systemów zarządzania uczelnią⁹.

⁸ *Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi...*, s. 172–173.

⁹ *Repozytorium Informacji i Wiedzy UE: o repozytorium* [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: [http://wir.bg.ue.wroc.pl/about.seam?lang=pl&actionMethod=index.xhtml%3AlayoutManager.setEditorialLayout\(false\)](http://wir.bg.ue.wroc.pl/about.seam?lang=pl&actionMethod=index.xhtml%3AlayoutManager.setEditorialLayout(false)).

Omawianą książkę kończy wykaz publikacji pracowników Biblioteki Głównej UEW za lata 2011–2015. Jest to ciekawy dodatek, który daje pełen obraz zainteresowań zawodowych pracowników biblioteki.

Monografia niewątpliwie stanowi bardzo szerokie i ciekawe opracowanie dotyczące problematyki i wyzwań, przed jakimi stoją współczesne biblioteki. Całość została opracowana w sposób bardzo przejrzysty, umożliwiający czytelnikowi łatwe zorientowanie się w tematyce poszczególnych artykułów. Są one napisane prostym językiem, tak więc nawet osoba niezwiązana z bibliotekami nie będzie miała problemu ze zrozumieniem treści przedstawionych w publikacji. Jedyną niedogodnością wydawać się może powielanie w niektórych rozdziałach omawianych już wcześniej zagadnień. Nie należy jednak traktować tego jako błąd, ponieważ nawet powracanie do wcześniejszych tematów uzupełnia je o nowe aspekty.

Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi jest bardzo dobrą publikacją, z którą powinni zapoznać się nie tylko bibliotekarze, ale również osoby planujące rozpoczęcie pracy związanej z biblioteką. Książka ta stanowić może natchnienie dla architektów projektujących nowe przestrzenie biblioteczne, a także dla informatyków, którzy planują wdrażanie nowych systemów elektronicznych dedykowanych bibliotekom. Publikacja jest również bardzo dyskretną reklamą zachęcającą czytelnika, aby odwiedził nowoczesny budynek Biblioteki Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Bibliografia

Biblioteka na miarę: przestrzeń, zasoby, usługi, pod red. Małgorzaty Świrad i Barbary Żmigrodzkiej, Wrocław 2016.

Dolnośląska Biblioteka Cyfrowa: opis projektu [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: <http://direct.dbc.wroc.pl/dlibra/text?id=library-desc>.

Dolnośląskie Centrum Informacji Naukowej i Ekonomicznej [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: http://www.bg.ue.wroc.pl/index.php?option=com_content&view=category&id=97&Lang=pl.

Ósrodek Informacji Ekonomicznej Biblioteki Głównej Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World

Wide Web: <http://www.bg.ue.wroc.pl/index.php/osrodek-informacji-ekonomicznej>.

Repozytorium Informacji i Wiedzy UE: o repozytorium [online] [dostęp 31 marca 2017]. Dostępny w World Wide Web: [http://wir.bg.ue.wroc.pl/about.seam?lang=pl&actionMethod=index.xhtml%3AlayoutManager.setEditorialLayout\(false\)](http://wir.bg.ue.wroc.pl/about.seam?lang=pl&actionMethod=index.xhtml%3AlayoutManager.setEditorialLayout(false)).

Modern Library: Creation, Organization, Offer

ABSTRACT: In the era of digitalisation, the role of a modern library has significantly changed. It ceased to be just a place where reader can borrow a book or use the reading room as currently libraries are becoming meeting places for young people within the group work, special events venues, and provide access to new technologies that facilitate making use of the library collection. Authors of the monograph entitled “Library of standards: space, resources, services” discuss in their book the stages of creation and organisation of a modern library. They use their own years of experience and depict changes they were a part of in recent years.

KEYWORDS: information technology, librarians, library services, readers.